

Human Capital Agenda

Agro & Food en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen

Namens het regieteam van de topsector Agro&Food,
Cees 't Hart, Martin Kropff, Medy van der Laan

Namens het thema Kennis, Innovatie en Onderwijs van de topsector Tuinbouw&Uitgangsmaterialen,
Loek Hermans, Niels Louwaars, Sjaak Bakker en Frank van Kleef

Human Capital Agenda A&F en T&U, definitieve (verbeterde) versie januari 2012 (vervangt het besluitvormingsdocument van december 2011)

Human Capital Agenda

Agro & Food en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen

Ontwikkeling van een
gezamenlijke visie

Human Capital Agenda

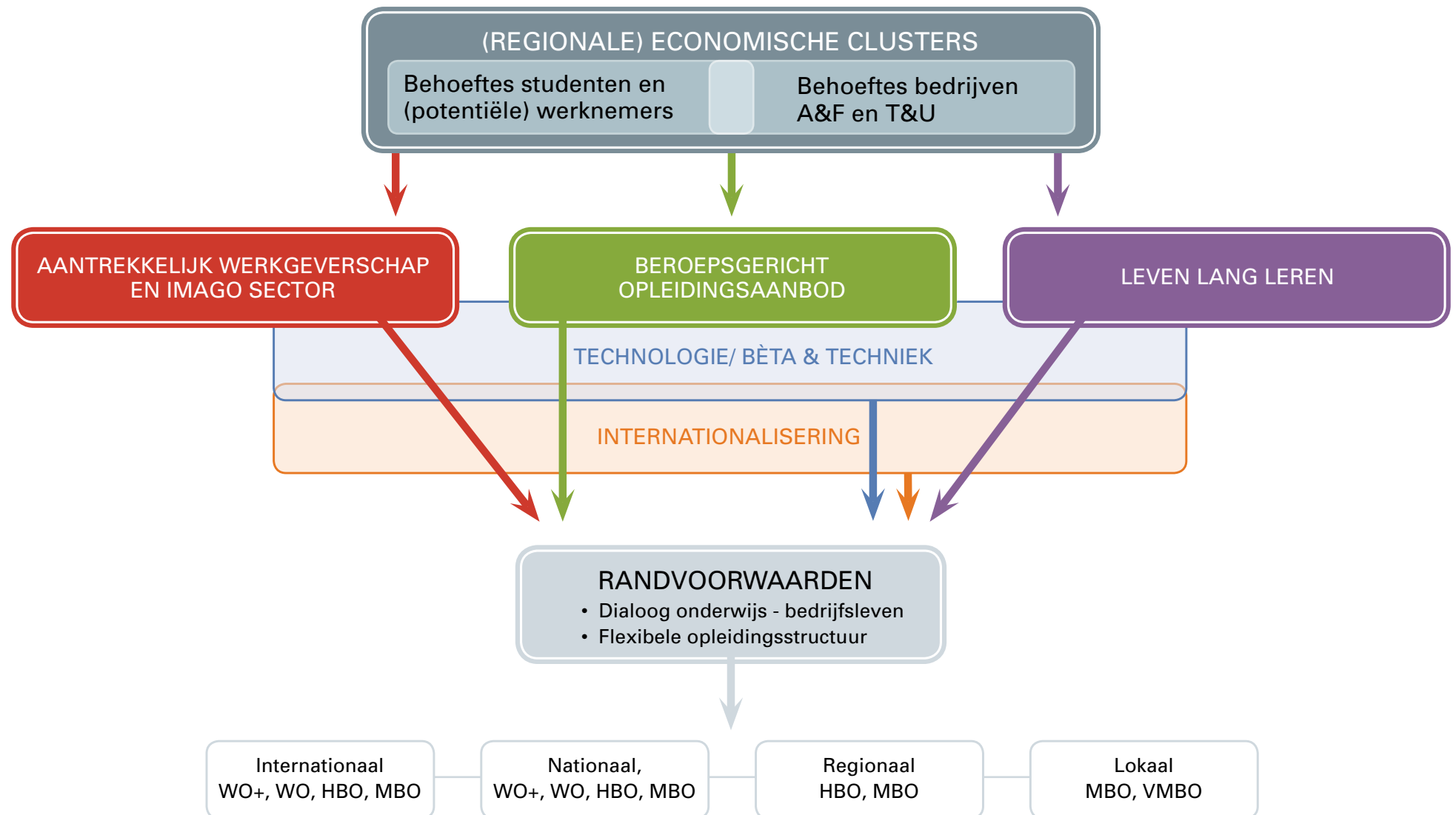
DOELSTELLINGEN

- Het verbeteren van de aansluiting – kwalitatief en kwantitatief – tussen onderwijs en bedrijfsleven ten behoeve van de topsector agenda's
- Het vergroten van de aantrekkingskracht van de sector op werknemers door het verbeteren van het beroepsperspectief (o.a. employability en Leven Lang Leren)

ONDERDELEN HUMAN CAPITAL AGENDA (HCA)

1. **Gezamenlijke visie onderwijs en bedrijfsleven**
 - Ontwikkeling van een gezamenlijke visie op de bediening van en het opleiden voor de (regionale) arbeidsmarkt
2. **Actieplan**
 - Concretisering Human Capital Agenda op 5 thema's
3. **Arbeidsmarktanalyse**
 - Arbeidsmarktanalyse met prognoses voor de komende 5 à 10 jaar, kwalitatief/kwantitatief (afzonderlijk traject, volgt in het voorjaar '12)
4. **Inventarisatie 'supportprojecten'**
 - Landelijke en regionale initiatieven die bijdragen aan het realiseren van de Human Capital Agenda

Visie onderwijs - bedrijfsleven in beeld

Uitgangspunten visie Human Capital Agenda

De behoefte van de (regionale) economische clusters binnen de topsectoren A&F en T&U als centraal uitgangspunt

De vraag vanuit de economische clusters wordt bepaald door

- de behoeftes van de bedrijven binnen A&F en T&U (incl. technologie, handel en dienstverlening)
- de behoeftes van jongeren en (potentiële) werknemers
- deze komen overeen, maar verschillen ook!

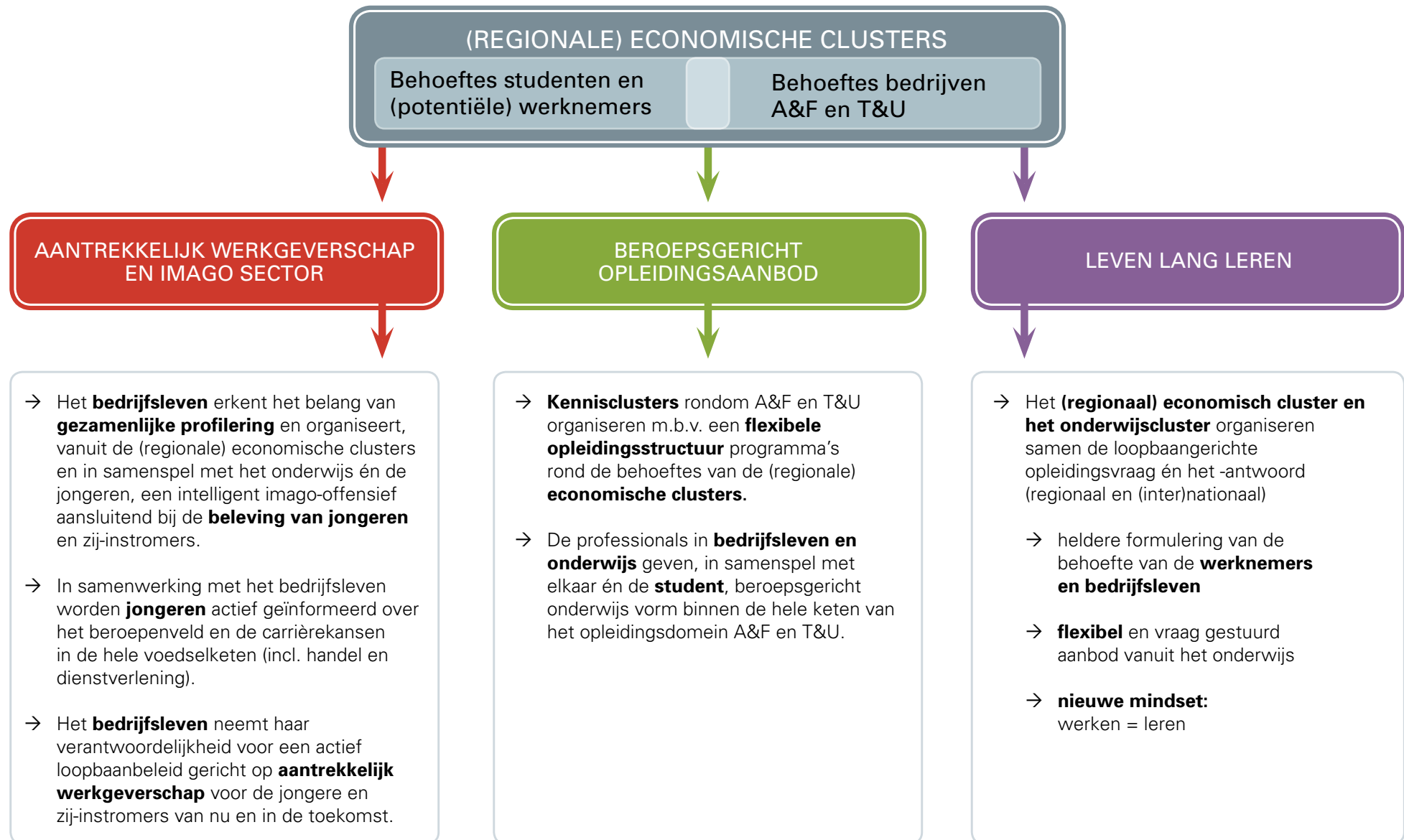
Hiermee ontstaat er

- een helder startpunt met bijbehorende verantwoordelijkheden
- een aanpak vanuit de economische, maatschappelijke en educatieve werkelijkheid
- ruimte om in te spelen op de diversiteit van de economische clusters
- een stimulans om het netwerk bedrijfsleven - onderwijs te versterken, in internationaal, nationaal, regionaal en lokaal verband
- een versterking van de dialoog onderwijs - jongeren - werknemers - bedrijfsleven

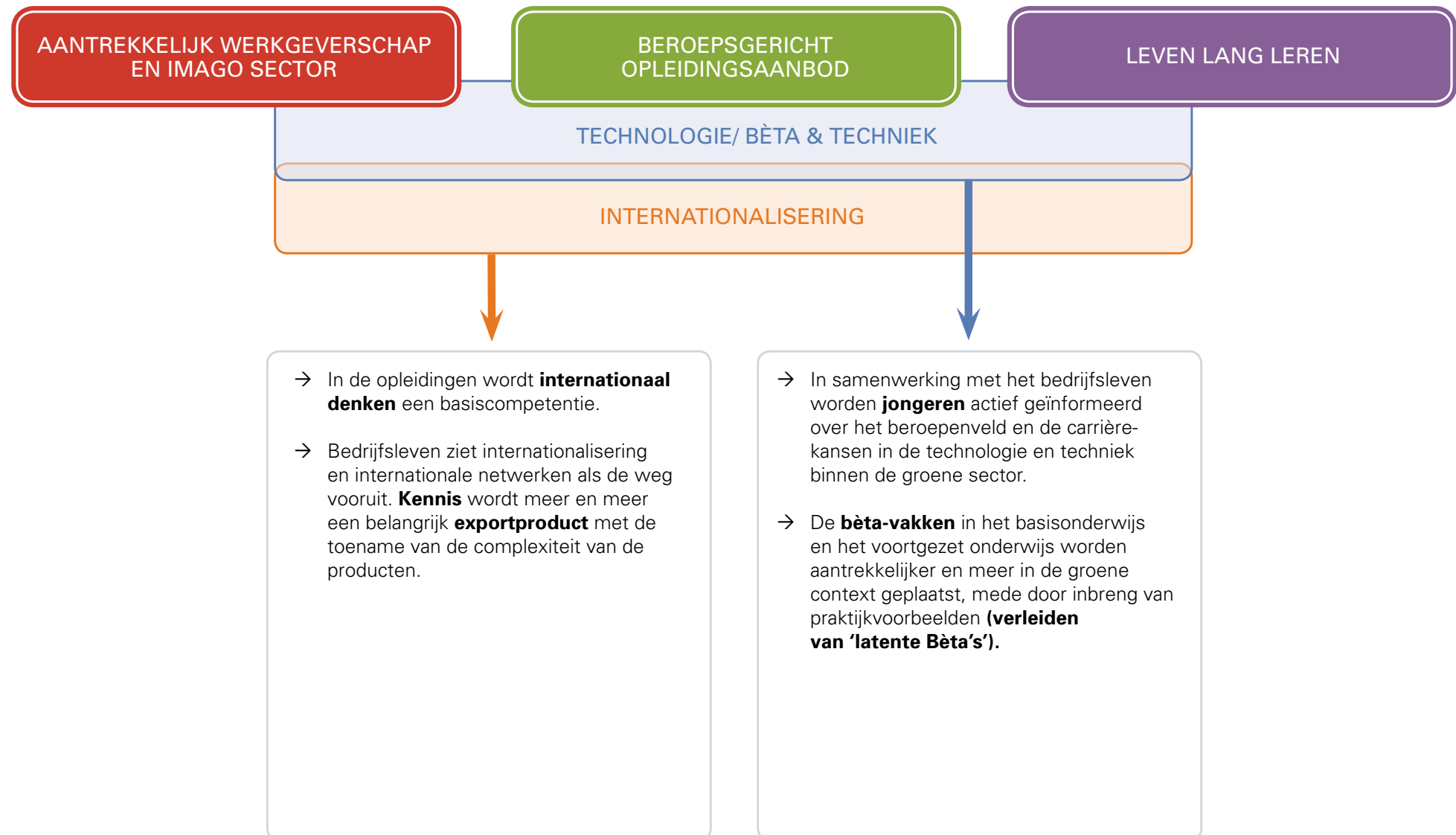
Een concretisering op 5 thema's op doorbraakniveau

- geeft focus en kan écht verschil maken!

Doorbraken op 3 'verticale thema's'

Doorbraken op 2 'horizontale thema's'

Verrassend veelzijdig en innovatief,
werk dat er toe doet!

Behoeftes jongeren centraal

- De (kennis van) behoeftes van jongeren en (potentiële) werknemers vormen het vertrekpunt van de aanpak van onderwijs en bedrijfsleven.
- Het is daarbij van belang een match te maken tussen de belangrijkste waarden van de topsectoren A&F en T&U én de voor jongeren relevante waarden.
- 'Maatschappelijk belang, creativiteit, internationaal, concreet, verantwoordelijkheid, status, vrijheid, carrièreperspectief, veelzijdig, innovatief en afwisselend' blijken belangrijke waarden waardoor jongeren worden aangesproken en die mede bepalend zijn bij hun keuze voor vervolgopleiding en beroep. Waarden die goed zichtbaar gemaakt kunnen worden in relatie tot de topsectoren A&F en T&U.
- De uitkomst van de waardeanalyse ten behoeve van de start van het project Human Capital Roadmap vormt een startpunt voor de ontwikkeling van het HCA imago-offensief.

Bedrijven werken actief
samen in (regionale)
economische clusters

Behoeftes bedrijven

- De behoefte van de bedrijven in de sectoren A&F en T&U bepaalt de vraag van het (regionaal) economisch cluster.
- Parallel aan de ontwikkeling van de HCA loopt een traject gericht op het ontwikkelen en beheren van een actuele dataverzameling waarmee arbeidsmarktanalyses door onderwijs en bedrijfsleven snel en adequaat georganiseerd kunnen worden.
- Bij het in beeld brengen en inspelen op behoeftes vanuit de bedrijven is er specifieke aandacht voor de positie en het belang van bedrijven met een 'technologisch karakter' en bedrijven in de handel en dienstverlening.

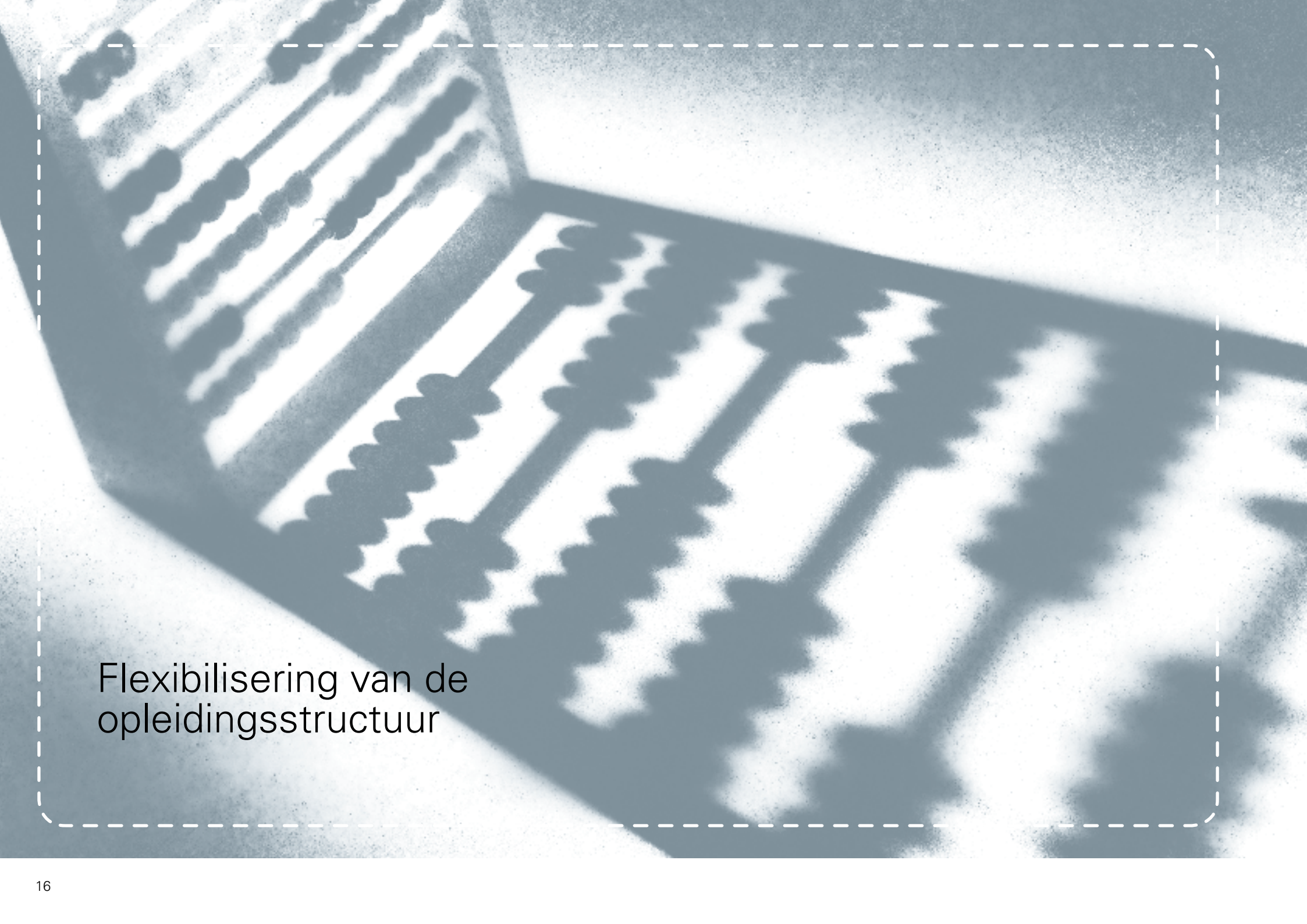
A close-up, high-contrast photograph of a hand placing a puzzle piece into a larger assembly. The puzzle pieces are dark against a light background. The hand is visible on the right side, with fingers gripping the piece. The entire image is framed by a dashed white border.

Aantrekkelijk werkgeverschap
vanuit jongerenperspectief

Wat staat het bedrijfsleven te doen?

Het organiseren van een **dekkend netwerk van (regionale) economische clusters** waar bedrijven werken vanuit **samenhang in de keten**, een **collectief belang** en op basis van een **structurele dialoog** met het onderwijs. Vanuit deze economische clusters

- Maken bedrijven zich collectief sterk voor **aantrekkelijk werkgeverschap** waarmee zij jongeren en zij-instromers boeien voor en binden aan de sector. Daartoe
 - organiseren bedrijven **gezamenlijk** een landelijk **intelligent imago-offensief**,
 - verleggen bedrijven de focus van **productperspectief** (*focus op maatschappelijk-/economisch belang*) naar **jongerenperspectief** (*focus op beleving van werken/leren in de sector*).
- Nemen bedrijven **(mede)verantwoordelijkheid** voor (een deel van) het opleidingstraject van jongeren door de inzet van vakexperts, met name binnen de **authentieke beroepspraktijk**. Daartoe
 - dragen bedrijven hun **passie en expertise** uit door actieve participatie binnen het onderwijs,
 - investeren bedrijven samen met het onderwijs in **flexibele leer - werkarrangementen** rekening houdend met de (on)mogelijkheden van de onderwijsstructuur/wetgeving.
- Komen bedrijven tot meer uniforme **sectorbrede afspraken** over Leven Lang Leren op **CAO** niveau en een effectieve inzet van de **O&O fondsen**. Daarbij
 - formuleren bedrijven helder hun **opleidingsvraag**,
 - voeren bedrijven **regie** op de afstemming met de kennisclusters.
- Gaan bedrijven **kennis** als een belangrijk **exportproduct** inzetten in samenwerking met het onderwijs.

Flexibilisering van de
opleidingsstructuur

Wat staat het onderwijs te doen?

Het organiseren van **kennisclusters** op maat - (inter)nationaal en/of regionaal, groen en niet-groen - rond de **behoeftes** van de economische clusters en op basis van een **structurele dialoog** met het bedrijfsleven. Vanuit deze kennisclusters

- Werken onderwijsinstellingen **vraaggericht** (van buiten naar binnen denkend) en vertalen de actuele vraag van de bedrijven/ ondernemers in het economisch cluster én de jongeren en werknemers zichtbaar naar hun opleidingsaanbod. Daarbij
 - hebben onderwijsinstellingen verhoogde aandacht voor het **'technologische' karakter** van (een deel van) de sector en de urgente arbeidsmarktbehoefte daar,
 - zijn onderwijsinstellingen zich bewust van de kansen en mogelijkheden van bedrijven in de **hele keten** van 'food' (inclusief handel en dienstverlening),
 - leggen onderwijsinstellingen binnen de opleidingen meer nadruk op **ondernemerschap** en ondernemerschapsvaardigheden (in het bijzonder op HBO en WO niveau),
 - en werken vanuit een cultuur van **flexibiliteit** in plaats van standaardisatie voor zowel initieel als post-initieel onderwijs.
- Organiseren onderwijsinstellingen in samenwerking met de bedrijven authentieke **praktijkgerichte leertrajecten en praktijkprojecten** voor jongeren én voor docenten. Onderwijsinstellingen
 - zetten in op de invoering van **verplichte docentstages**,
 - investeren samen met bedrijven in het 'upgraden' van de **stage** en **stagebegeleiding** als fundamenteel onderdeel van de leerloopbaan van jongeren.
- Organiseren onderwijsinstellingen in samenwerking met en op basis van de behoeftes van bedrijven **Centra voor Innovatief Vakmanschap** (MBO) en **Centres of Expertise** (HBO-WO). De Centra en lectoren zijn ook een schakelpunt in de onderwijskolom, met onderzoek (Innovatiecontracten) en kennisvalorisatie richting MKB.
- Voeren onderwijsinstellingen een **flexibilisering van de opleidingsstructuur** door op basis van een herziene vereenvoudigde kwalificatiestructuur (MBO). Uitgangspunt: verhouding 70% kennisbasis en 30% flexibele invulling.
- Werken onderwijsinstellingen aan een optimale inhoudelijke **samenwerking op de zgn. 'cross-overs'** (groen - niet groen).

Uitdagen en inspireren
tot samenwerking

Wat staat de overheid te doen?

De overheid brengt **prikkels** in het systeem die zowel onderwijs als bedrijfsleven **uitdagen en inspireren** om de wederzijdse samenwerking vorm te geven. De overheid

- Stimuleert de vorming van een **dekkend netwerk van economische clusters** met een financiële impuls vanuit het Rijk en de provinciale en regionale fondsen.
- Maakt de vorming van **Centra voor Innovatief Vakmanschap** en **Centres of Expertise** financieel langjarig mogelijk.
- Neemt belemmeringen in regelgeving weg ter bevordering van een optimale samenwerking tussen **groen en niet-groen** onderwijs om te kunnen voldoen aan de behoeftes van bedrijven op de **'cross-overs'** binnen de economische clusters. Heeft daarbij specifieke aandacht voor de behoeftes van bedrijven in de technologie, techniek, handel en dienstverlening.
- Vermindert en vereenvoudigt de regelgeving ten aanzien van de **inzet van afgestudeerden uit het buitenland op de Nederlandse arbeidsmarkt**.
- Erkent het **belang van vakmanschap**, alleen nadruk op **AVO niveau bij diplomering** bij doorstroming (van MBO naar HBO).
- Maakt flexibilisering van de opleidingsstructuur mogelijk op basis van een **herziening/vereenvoudiging van de kwalificatiestructuur**. Uitgangspunt: verhouding 70% kennisbasis en 30% flexibele invulling (MBO).
- Herdefinieert de **bevoegdhedenregeling** gericht op het vereenvoudigen van de inzet van experts vanuit het bedrijfsleven uitgaande van de waardering van vakbekwaamheid (naast bevoegdheid).
- Herdefinieert de regelgeving rond de toerekening van **onderwijstijd** waarmee leren binnen de authentieke praktijk en 'buiten het klaslokaal' meer mogelijk wordt.
- Stimuleert de realisatie van **langlopende financieringsmogelijkheden** om Leven Lang Leren mogelijk te maken, ook voor docenten.
- Zet in op de verbreding van de functie van **bestaande educatieve programma's** (w.o. Natuur- en Milieueducatie en Leren voor Duurzame Ontwikkeling) naar imagooversterking.
- Garandeert het behoud van opleidingen voor **specialistische beroepen**.
- Garandeert het behoud van de **'gouden driehoek'** onder verantwoordelijkheid van het ministerie van EL&I om de economische clusters binnen de topsectoren A&F en T&U optimaal te kunnen bedienen.
- Laat standaard in onderzoeksprogramma's een paragraaf opnemen voor **kennisdoorstroming** richting onderwijs.

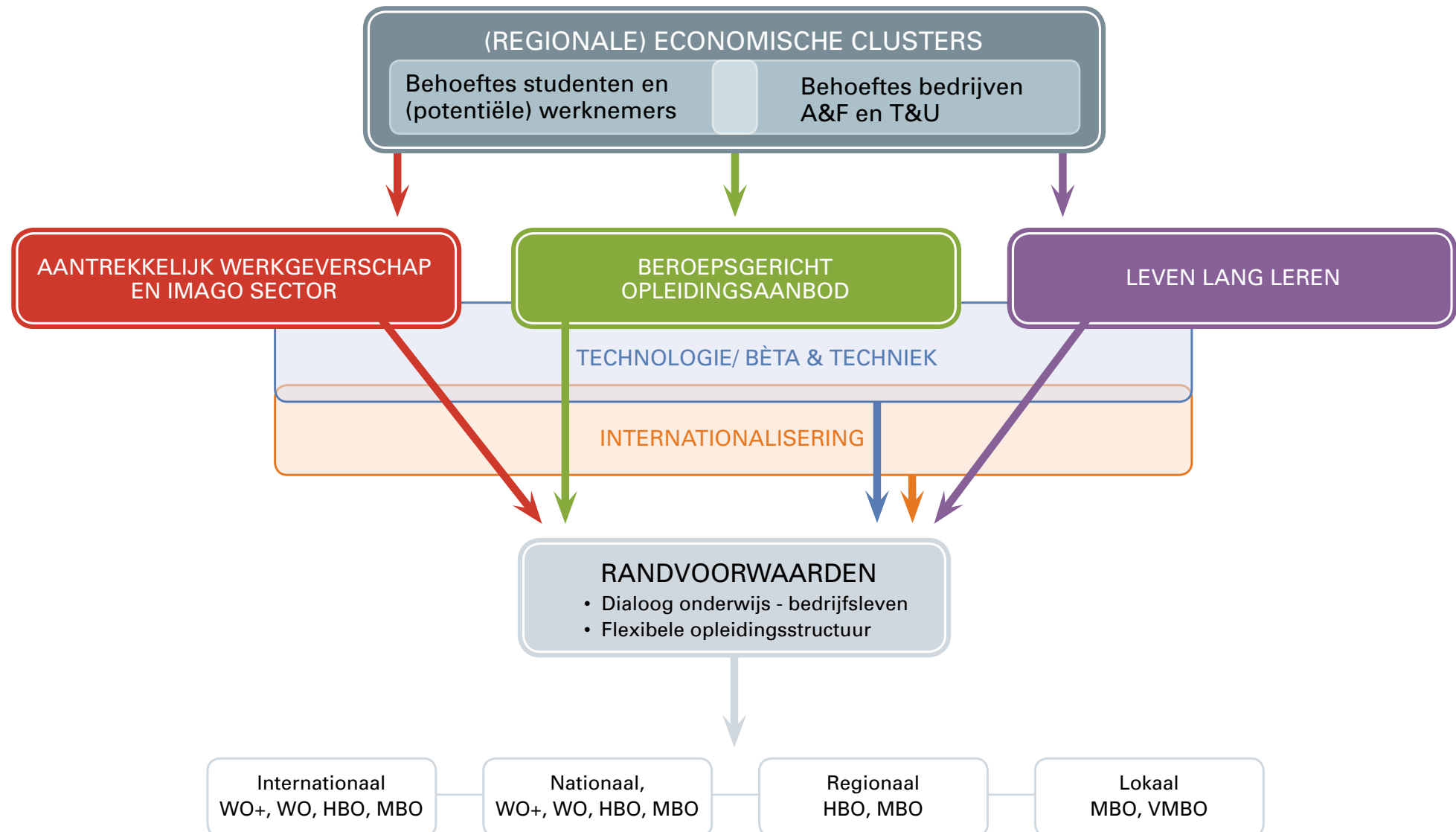
Wat moet er gebeuren?

Hoe gaan we het aanpakken?

Wie is aan zet?

Welke randvoorwaarden zijn essentieel?

Concretisering thema's

WAT moet er gebeuren om een doorbraak te realiseren?

1. Bedrijven in de topsectoren A&F en T&U organiseren **gezamenlijk** een landelijk imago-offensief vanuit het perspectief van de jongeren en zij-instromers, inspelend op beleving en gevoel bij de sector (o.a. gericht op creativiteit, verantwoordelijkheid, zingeving, 'fun' en aanzien)

HOE, met WIE en welke RANDVOORWAARDEN?

HOE?	MET WIE?
Bedrijven in de topsectoren A&F en T&U	→ regionale economische clusters, samenwerking in de keten, samenwerkende branche organisaties, jongerenorganisaties, ouders en leraren (omgeving jongeren)
→ Verleggen in hun profilering richting jongeren de focus van productperspectief naar jongerenperspectief	
→ Stijgen boven de concurrentie in de regio én het individuele belang uit en kiezen voor een collectieve aanpak	
→ Komen tot een algemeen gedragen beeld voor profilering met de mogelijkheid voor differentiatie naar specifieke regionale situaties	
→ Profileren zich positief (niet vanuit verdediging of probleemsituatie) en innovatief (van vuil en zwaar werk naar hoogstaand uitdagen werk)	
→ Hebben daarbij specifieke aandacht voor de (economische) kansen van culturele diversiteit en vergroening	→ belangen- en intermediaire organisaties in relatie tot culturele diversiteit en vergroening, landelijke projecten (o.a. Kies Kleur in Groen, Voorop in de Vergroening)
→ Werken mee aan een versterking van 'maatschappelijke stages' in relatie tot profilering	→ bedrijven en onderwijsinstellingen
→ Werken aan de ontwikkeling van 'een passie voor food' bij jongeren (workshops, themalessen, excursies, etc.)	→ media, onderwijs (met name basis- en voortgezet onderwijs)
→ Zetten samen met het onderwijs in op het ontwikkelen van nieuwe terminologie gericht op het creëren van een eigentijds en positief beeld van de sector A&F en T&U	→ bedrijven en onderwijsinstellingen, projectorganisatie HCA
RANDVOORWAARDEN	
→ Versterking van de landelijke en regionale samenwerking, leren en delen van ervaringen	→ brancheorganisaties, GKC, de driehoek onderwijs - bedrijfsleven - jongeren

WAT moet er gebeuren om een doorbraak te realiseren?

- 2.** Bedrijven en onderwijsinstellingen werken bij de begeleiding van studie/beroepskeuze van jongeren actief samen aan de bewustwording van jongeren van kansen en mogelijkheden van werken in de handel en dienstverlening binnen de sectoren A&F en T&U.

HOE, met WIE en welke RANDVOORWAARDEN?

HOE?

- Het vergroten van productkennis en kennis rond herkomst van voeding en levensmiddelen bij jongeren in het onderwijs
- Werken aan de bewustwording van jongeren van de aantrekkelijkheid van werken in de handel en dienstverlening door praktische ervaring (snuffelstages, bedrijfsbezoeken, inzet social media)
- Media aandacht rond food/koken zichtbaar koppelen aan werken in de handel&dienstverlening binnen de foodsector
- Ontwikkelen van modern digitaal lesmateriaal ten behoeve van praktijkvakken, loopbaanoriëntatie en Praktische Sectororiëntatie

MET WIE?

- bedrijven en onderwijsinstellingen (met name basis- en voortgezet onderwijs), praktijkdocenten
- Voedingscentrum, Smaaklessen
- bedrijven en onderwijsinstellingen
- landelijke media/programma makers
- uitgeverijen, onderwijsontwikkelaars

RANDVOORWAARDEN

- Flexibiliteit in het onderwijs
- Structurele dialoog onderwijs – bedrijfsleven (infrastructuur om als bedrijfsleven het onderwijs binnen te kunnen komen)
- overheid en onderwijsinstellingen
- bedrijven en onderwijsinstellingen in de regio

WAT moet er gebeuren om een doorbraak te realiseren?

- 3.** Bedrijven in de topsectoren A&F en T&U maken zich collectief sterk voor aantrekkelijk werkgeverschap waarmee zij jongeren en zij-instromers boeien voor en binden aan de sector (werving vanuit het perspectief van 'verleiden' tot de sector i.p.v. het communiceren van een arbeidsmarktprobleem)

[illegible]

WAT moet er gebeuren om een doorbraak te realiseren?

1. Onderwijsinstellingen ontwikkelen zich door naar marktgerichte instellingen met een sterke externe oriëntatie

HOE, met WIE en welke RANDVOORWAARDEN?

HOE?	MET WIE?
→ Docenten blijven up to date op de hoogte van de ontwikkelingen in het bedrijfsleven door docentstages en/of praktijkprojecten	→ de bedrijven uit het (regionaal) economisch cluster en onderwijsinstellingen
→ Onderwijsinstellingen werken aantoonbaar vraaggericht (<i>van buiten naar binnen denkend</i>) en bepalen hun aanbod in interactie met de klant (<i>deelnemers, ouders, bedrijven</i>). Externe oriëntatie gaat uit van een brede domeinbenadering van A&F en T&U (in relatie tot onder andere gezondheid, leefomgeving en recreatie)	→ jongeren netwerk
→ Verticale en horizontale (intersectorale) samenwerking tussen scholen in de regio	→ onderwijsinstellingen en bedrijven (regionale) economische clusters
→ Meer nadruk binnen de opleidingen op ondernemerschap en ondernemerschapsvaardigheden (in het bijzonder op HBO en WO niveau)	→ accountmanagers vanuit het onderwijs
	→ ondernemende COP's van docenten als intermediair tussen vraag en aanbod, ook op de 'cross-overs'
	→ onderwijsinstellingen
	→ onderwijsinstellingen, bedrijven
RANDVOORWAARDEN	
→ Docentstages en/of praktijkprojecten als (verplicht) onderdeel van de CAO's en het HRM beleid	→ sociale partners, CvB's onderwijs, P&O
→ Regie op de afstemming met het onderwijs vanuit een <i>dekkend netwerk</i> van regionale economische clusters	→ brancheorganisaties (trekker), bedrijven, MKB, een 'onderwijsautoriteit' aan de kant van het bedrijfsleven
→ Behoeftes bedrijven/jongeren blijvend in zicht	→ bedrijven, jongerenorganisaties/netwerken
→ Flexibilisering opleidingsstructuur op basis van een vereenvoudigde kwalificatiestructuur en via 'nieuwe' vormen/leerroutes (Associate Degree, Groene Lycea)	→ OCW/EL&I, Aequor
→ Mogelijk maken van een optimale inhoudelijke samenwerking op de zogenaamde 'cross-overs' (groen - niet groen)	→ overheid

WAT moet er gebeuren
om een doorbraak te realiseren?

2. Bedrijven nemen (mede)verantwoordelijkheid voor de leerloopbaan van jongeren

HOE?	MET WIE?
→ Bedrijvenclusters ‘adopterende’ studenten tijdens hun leerloopbaan en nemen hen mee in hun bedrijfsontwikkeling en ondernemerschap	→ bedrijven binnen de (regionale) economische clusters
→ (Regionale) economische clusters zetten ‘bedrijvencarroussels’ op voor studenten	→ innovatieve (vak)kennisdragers uit het bedrijfsleven, Centra voor Innovatief Vakmanschap (op initiatief van het economisch cluster)
→ Experts uit het bedrijfsleven kunnen worden ingezet binnen het specifieke vakgerichte (MBO) deel van het opleidingstraject	
→ Zodanig inrichten van onder meer bedrijfsstages dat studenten een goed, positief en aantrekkelijk beeld krijgen van hun toekomstige werkkring	→ bedrijven en onderwijsinstellingen
RANDVOORWAARDEN	
→ Onderwijs van experts uit het bedrijfsleven wordt erkend als ‘onderwijstijd’	→ OCW en EL&I
→ Financiële mogelijkheden voor het onderwijs om vakexperts in te kunnen huren	→ OCW en EL&I
→ Bedrijven en onderwijs investeren in professionele stagebegeleiding	→ bedrijven en onderwijsinstellingen

WAT moet er gebeuren
om een doorbraak te realiseren?

- 3.** Leren gebeurt voor een substantieel deel binnen en onder begeleiding van (mensen uit) de authentieke beroepspraktijk

HOE, met WIE en welke RANDVOORWAARDEN?

HOE?

- Docenten verzorgen het basisdeel van opleidingen, specifieke (vak)kennis leren studenten van ondernemers/vakmensen uit het bedrijfsleven
- Studenten en ondernemers aan elkaar koppelen in het uitvoeren van concrete innovatie projecten
- Een substantieel deel van hun opleiding volgen studenten binnen de authentieke praktijk (bv. stages/het uitvoeren van authentieke opdrachten)

MET WIE?

- een flexibel netwerk van experts uit de bedrijven binnen de economische clusters, Centra voor Innovatief Vakmanschap (op initiatief van de bedrijven), Centers of Excellence
- regionale 'praktijknetwerken' onderwijs-onderzoek-bedrijven gekoppeld aan de economische clusters

RANDVOORWAARDEN

→ Herdefiniëring regelgeving onderwijstijd ten behoeve van leren in en met de praktijk	→ onderwijsinspectie en overheid
→ Herdefiniëring bevoegdheden regeling ten aanzien van de inzet van experts uit het bedrijfsleven (uitgaande van bekwaamheidseisen)	→ overheid
→ (Overheids)erkenning van het belang van de ontwikkeling van vakmanschap bij jongeren door minder nadruk op het AVO niveau voor diplomering (bij directe doorstroom naar werk)	→ overheid
→ Experimenteerruimte voor authentiek leren	→ overheid
→ Voldoende en deskundige stagebegeleiding	→ bedrijven en onderwijsinstellingen

WAT moet er gebeuren om een doorbraak te realiseren?

1. Het ontwikkelen van flexibele leer-werkarrangementen binnen het regionaal economisch cluster

HOE, met WIE en welke RANDVOORWAARDEN?

HOE?

- Bedrijven organiseren een heldere opleidingsvraag met voldoende volume
- Een aantrekkelijk, flexibel (modulair) opleidingsaanbod voor werkenden en zij-instromers instromers op basis van
 - een geactualiseerd meester/gezel model
 - praktijkgerichte 'opleidingsacademies' in de authentieke leeromgeving
 - het concept van het 'opleidingshuis'
- Makelen en schakelen in de loopbaanontwikkeling en coaching van mensen
- Een inhoudelijke verbinding met de programmering van de O&O fondsen

MET WIE?

- bedrijven binnen het economisch cluster met ondersteuning van scholingsconsulenten
- onderwijsinstellingen en bedrijven in de regio
- scholingsconsulenten, brancheorganisaties
- O&O fondsen

RANDVOORWAARDEN

→ Goed functionerende regionale netwerken → Flexibele en langlopende financieringsarrangementen om Leven Lang Leren mogelijk te maken → Opheffen belemmerende regelgeving onderwijs/bedrijfsleven (bijvoorbeeld ten aanzien van BTW, huisvesting) → Flexibele opleidingsstructuur	→ onderwijsinstellingen en bedrijven in de regio → O&O fondsen, overheid → overheid → Aequor, OCW/EL&I

WAT moet er gebeuren
om een doorbraak te realiseren?

2. Het verleggen van de focus bij werkgevers en werknemers van
baan naar *loopbaan*

HOE, met WIE en welke RANDVOORWAARDEN?

HOE?

- Onderwijs leidt jongeren op met de mindset dat Leven Lang Leren in een flexibele arbeidsmarkt de toekomst is
- In alle sectorale (raamwerk) CAO's komt dezelfde paragraaf met afspraken over Leven Lang Leren
 - leren wordt een vaste paragraaf in elk arbeidscontract
 - functie- en/of baanwisseling wordt gefaciliteerd

MET WIE?

- onderwijsinstellingen
- bedrijven, sociale partners

RANDVOORWAARDEN

- De financiering van Leven Lang Leren vanuit de O&O fondsen in plaats van op het niveau van individuele CAO's
- Verbreding van de opleidingsstructuur (geen versnippering van opleidingen)

WAT moet er gebeuren
om een doorbraak te realiseren?

3. Studenten blijven tijdens hun hele (leer)loopbaan in zicht van het onderwijs (actief 'alumni-beleid')

HOE, met WIE en welke RANDVOORWAARDEN?

HOE?

- Scholen verzorgen een alumni programma
- Alumni krijgen Leven Lang Leren vouchers voor de gereduceerde inkoop van opleidingsmodules

RANDVOORWAARDEN

- Actief relatiebeheer met (oud) studenten, ook via social media
- Actueel databestand (oud) studenten

MET WIE?

- alumni, bedrijven en onderwijsinstellingen

- onderwijsinstellingen, studentenverenigingen

WAT moet er gebeuren om een doorbraak te realiseren?

1. Jongeren vanaf het basisonderwijs actief interesseren voor technologie/bèta

HOE, met WIE en welke RANDVOORWAARDEN?

HOE?

- Jongeren én docenten in basis- en voortgezet onderwijs de aantrekkelijkheid van het beroepenveld actief laten ervaren/beleven *(met name rond periodes van sector/pakketkeuzes)*
 - docentstages, open dagen, gastdocenten, aanbod van workshops op de school
 - media aandacht rond food/koken zichtbaar koppelen aan werken in de sector (sponsoring)
- De bèta vakken in het basis- en voortgezet onderwijs zo lang mogelijk (op toegepaste wijze) blijven aanbieden
- Organiseren van een 'weg terug' voor bèta spijtoptanten

MET WIE?

- [bedrijven, praktijkdocenten, jongerenexperts](#)
- [bedrijven](#)
- [landelijke media/programma makers](#)
- [onderwijsinstellingen, PO/VO-raad i.s.m. OCW en EL&I](#)

RANDVOORWAARDEN

- Sterke positionering bèta vakken in de profielen/leerwegen (voorkomen van een te snelle negatieve keus)
 - Meer focus binnen lerarenopleidingen op de bèta kant (bèta, natuur&groen in curricula)
 - Wegnemen van belemmeringen voor de samenwerking tussen sectoren (cross-overs)
- [OCW, EL&I](#)
 - [lerarenopleidingen \(met name de PABO\)](#)
 - [overheid \(via een landelijke, programmatische en interdepartementale aanpak\)](#)

WAT moet er gebeuren om een doorbraak te realiseren?

2. Technologie gerelateerde bedrijven in de topsectoren benaderen jongeren – als aantrekkelijk werkgever - vanuit een goed beeld van wat jongeren boeit in relatie tot wat het bedrijf hen kan bieden (van productperspectief naar jongerenperspectief)

HOE, met WIE en welke RANDVOORWAARDEN?

HOE?

- Technologie gerelateerde bedrijven verdiepen zich in wat jongeren kan boeien in de sector en vertalen dit naar een imago-offensief richting met name VO en MBO. Bedrijven spreken jongeren aan om werk te maken van een groene economie.
- Bedrijven werken bewust aan een positieve profilering van de sector richting jongeren, bijvoorbeeld door middel van (snuffel) stages, bedrijfsbezoeken
- Vanuit een interdisciplinaire benadering van technologievraagstukken jongeren met Bèta affiniteit aanspreken en motiveren

MET WIE?

- economische clusters, jongerenorganisaties, platform Bèta techniek
- bedrijven
- bedrijven en onderwijsinstellingen

RANDVOORWAARDEN

- Scholen zorgen voor een transparant beeld van het onderwijs richting bedrijven
- Professionele stagebegeleiding

WAT moet er gebeuren om een doorbraak te realiseren?

1. In alle opleidingen in de hele kolom (van VMBO - WO) wordt internationaal denken en handelen een basiscompetentie

HOE, met WIE en welke RANDVOORWAARDEN?

HOE?	MET WIE?
→ Competenties gericht op internationaal denken en handelen in het basiscurriculum van alle studenten	→ onderwijsinstellingen, overheid, lerarenopleidingen
→ Docenten ontwikkelen een internationale focus door middel van onder andere docentstages	→ Internationaal georiënteerde bedrijven
→ Meer gebruik maken van de mogelijkheden van de culturele diversiteit in Nederland	→ organisaties culturele diversiteit
→ Verplichte buitenland stage voor HBO en WO studenten	→ internationale bedrijven
→ Structureel opzetten van buitenlandstages voor (V)MBO	→ onderwijsinstellingen
→ Samenwerking met buitenlandse partnerscholen (m.n. (V)MBO)	→ buitenlandse partnerscholen
RANDVOORWAARDEN	
→ Definiëring van internationale competenties (inclusief taalvaardigheden)	→ onderwijsinstellingen, bedrijven
→ Internationalisering als verplicht onderdeel van de examenprogramma's/kwalificatiedossiers	→ overheid, Aequor
→ Internationale oriëntatie als criterium bij de accreditatie van bedrijven	→ Aequor
→ Een cultuur van individualiseren in plaats van generaliseren ('je Poolse collega' in plaats van 'de Marokkanen')	→ bedrijven, onderwijsinstellingen
→ Externe druk om de 'internationale mindset' van het onderwijs te beïnvloeden	→ internationaal georiënteerde bedrijven (als belanghebbende)
→ (Financieel) stimuleren van de invoering van buitenlandstages	→ overheid

**WAT moet er gebeuren
om een doorbraak te realiseren?**

- 2.** Het bedrijfsleven gaat kennis als een belangrijk exportproduct inzetten in samenwerking met het onderwijs

HOE, met WIE en welke RANDVOORWAARDEN?

HOE?

- Werving van buitenlandse studenten, waarmee onder andere een basis wordt gelegd voor internationale (business-) netwerken voor de (middel)lange termijn
- Opleidingsbehoefte/kennisontwikkeling maakt structureel onderdeel uit van internationale commerciële transacties
- Het opleiden van buitenlandse studenten in Nederland. Gebruikmaking van alumni netwerken als internationale ambassadeurs/kennismakelaars
- Verbinden van regionale kennisnetwerken met vergelijkbare internationale allianties
- Nederlands onderwijs/kennisexport verbetert de agrofoodproductie in het buitenland (en kan leiden tot verduurzaming van de productie in Nederland)

MET WIE?

- internationale partners
- bedrijfsleven – kennispartners
- onderwijsinstellingen, alumni die internationaal actief zijn
- kennisnetwerken regionaal – internationaal

RANDVOORWAARDEN

- Verminderen van de hoeveelheid en complexiteit van (subsidie) regelgeving
- Beperkende regelgeving versoepelen ten aanzien van
 - de inzet van afgestudeerden uit het buitenland op de Nederlandse arbeidsmarkt
 - het opleiden van buitenlandse studenten in Nederland (mogelijk maken Engelstalig MBO)
- Meer flexibiliteit vanuit het onderwijs (i.p.v. standaardisatie)

www.hca-agrofoodtuinbouw.nl

Supportprojecten

- Aantrekkelijk onderwijs en goed arbeidsmarktperspectief
- Agriconnect: ondernemersnetwerken
- Agro-opleidinghuis en competentiescan
- Arbeidsmarktonderzoek mobiliteit medewerkers
- Bevorderen kwaliteit en instroom onderwijs boomkwekerij
- Bollenacademie
- Cursusaanbod greenportcampus.nl
- Docentenscholing Ondernemerschap
- Docentenstages
- European Food Master
- Food valley kennisportaal
- Fresh park business school
- Fruitacademie
- Gezamenlijk aanbieden BBL-opleiding pluimveehouderij
- Greenportopleidingen
- Greenport Venlo
- GreenQ
- Groene Campus / food connection point
- Groene informatie en lespakketten voor basisscholen
- Groene sectororiëntatie voor vmbo-leerlingen
- Groene Urgentie
- Groenweb: digitaal kennis delen
- HAS kennistransfer
- Herstructurering en concentratie varkenshouderijonderwijs
- Hoe maak je het?
- Inzet scholingsconsulenten
- It's Alive
- Kies Kleur in Groen
- Lectoren
- Lesmateriaal Plantenziektekunde voortgezet onderwijs
- Maatschappelijke stage in het groen
- Maatschappelijke Stage Vetgoed!
- Melkvee-academie, Varkensnet, Pootgoedacademie
- NAK-Tuinbouw
- Nederland Bloeit
- Netwerkschool
- Ontwikkeling onderwijs voor landbouw & zorg
- Plantaardige opleidingen (GKC-programma Plant)
- Programma Arbeidsmarkt en Opleiding Zuivelindustrie
- Projecten ZLTO en onderwijsinstellingen
- Samenwerking Nationale Coöperatieve Raad met onderwijs
- Sapfabriek
- Smaaklessen en Schoolgruiten
- Stroomlijnen BBL Collandfonds
- Toegepaste Biologie
- TuinbouwTopTalent
- Tune
- Veehouderijopleidingen (GKC-programma Dier)
- Vermaatschappelijk van groene kennis
- Vernieuwing en versterking akkerbouwonderwijs
- VMBO Breda op Stage
- Voorop in de Vergroening
- WURKS

Lopende projecten en initiatieven

- De realisatie van de HCA A&F en T&U start niet bij 'nul'
- Er lopen zowel op regionaal- als landelijk niveau verschillende succesvolle projecten/ activiteiten gerelateerd aan de 5 HCA thema's, waar onder
 - Diverse projecten bij onderwijsinstellingen/bedrijfsleven/'Valley's'
 - Beschikbare programma's bij de Groene Kennis Coöperatie (GKC)
 - Human Capital Roadmap bij FNLI (www.hoemaakjehet.com)
 - Campagnes onder andere bij Tuinbouw 'It's Alive'
 - Manifest 'Goed onderwijs voor vitale agro- en tuinbouwsectoren'
- Initiatieven die het realiseren van de doorbraken ondersteunen
- De GKC brengt deze 'supportprojecten' in beeld op de website Human Capital Agenda A&F en T&U (www.hca-agrofoodtuinbouw.nl)

Financiële impuls

Welke financiële impuls is essentieel?

Financiering uitgaande van de inzet van 'nieuw' geld en het benutten van bestaande financiële stromen

M €	Totaal	Publiek	Privaat
Organisatie economische clusters	0,5	0,5	pm
Projectorganisatie HCA	0,5	0,5	pm
Centra voor Innovatief Vakmanschap	8	4	4*
Centres of Expertise	20	10	10*
Bèta techniek	2	2	pm
Productschappen	4	2*	2
Projecten binnen actieplan (inclusief MBO 2015 en Strategische Agenda Hoger Onderwijs)	pm	pm	pm

* Nog niet beschikbaar, bedrag is voorwaarde voor besteding toegezegde middelen

Vervolg?

- **Versterken** en in lijn brengen met de HCA van wat er al is
- **Verspreiden** van 'support-projecten'
- **Verankeren** van tijdelijke projecten en initiatieven
- **Verleiden** tot nieuwe creatieve oplossingen
- **Van** zeggen naar doen!!

Belangrijkste uitgangspunten organisatie HCA fase 2

→ **Uitgangspunten:**

- Realisatie van de doelen van de HCA vraagt inzet van bedrijfsleven, overheid en onderwijsinstellingen.
- Uitvoering van de vijf HCA thema's vindt gemeenschappelijk plaats voor de topsectoren Agro&Food en Tuinbouw&Uitgangsmaterialen.

→ **Voor het uitdragen van de HCA wordt een aantal ambassadeurs gevraagd**

- Ambassadeurs zijn opinieleiders/smaakmakers uit het bedrijfsleven en het onderwijs
- Ambassadeurs worden ondersteund door de HCA project organisatie

→ **Een belangrijk deel van de uitvoering van de HCA activiteiten door het bedrijfsleven vindt plaats in (regionale) economische clusters**

- Brancheorganisaties (LTO, FNLI, CBL, e.a.) - en bestaande (regionale) economische clusters - dragen zorg voor het realiseren van een dekkend netwerk van (regionale) economische clusters
- Brancheorganisaties (LTO, FNLI, CBL, e.a.) stimuleren de (bestaande) economische clusters om de voor de topsectoren HCA relevante activiteiten op te pakken (landelijk, regionaal, lokaal)
- De landelijke HCA projectorganisatie zal de (regionale) economische clusters naar behoefte ondersteunen op het gebied van (activiteiten)organisatie en de centrale ontwikkeling van tools

Verbindende schakel

Project organisatie HCA

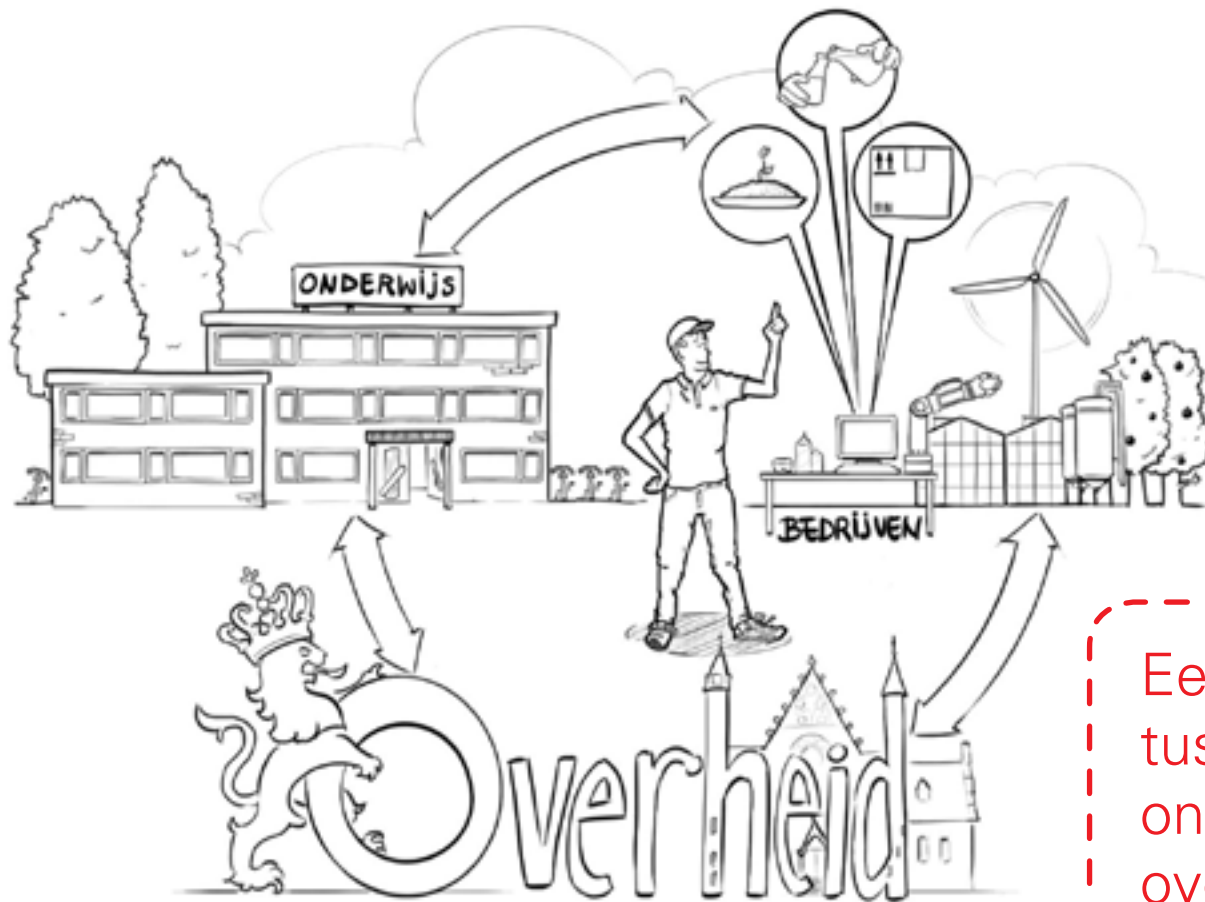
Om de benodigde landelijke HCA activiteiten te initiëren, coördineren en te monitoren zal een kleinschalige ('lean&mean') HCA projectorganisatie worden opgezet die zoveel mogelijk wordt ondersteund door bestaande organisaties.

→ **Uitgangspunten voor de projectorganisatie:**

- De projectorganisatie is de verbindende schakel tussen het nationale speelveld en de regionale economische clusters.
- Er wordt een programmamanager aangesteld die zal rapporteren aan de trekker van de HCA uitvoeringslijn. Hij/zij dient een voldoende zwaar profiel te hebben om met gezag te kunnen opereren richting bedrijfsleven, onderwijs en overheid.
- De programmamanager is verantwoordelijk voor de landelijke focus en het faciliteren van de regionale economische clusters.
- Capaciteit van het projectteam wordt zoveel mogelijk ingevuld door bestaande organisaties (in kind).

De HCA in 3 minuten in beeld

Zie www.hca-agrofoodtuinbouw.nl voor het filmpje van de HCA A&F en T&U!

Een optimaal samenspel
tussen jongeren, bedrijven,
onderwijsinstellingen en
overheid

